

Pengar, vänner och psykiska problem – Experimentet

Människor hamnar i livskriser. Förlorar jobb, lön, familj och vänner. Blir deprimerade, isolerar sig, skäms. Får kontakt med psykiatri, får diagnoser, får piller och piller mot biverkningar. Hamnar utanför. Mår ännu sämre.

Pengar, vänner och psykiska problem

Docent Alin Topor ställde sig frågan om pengar kan vara ett alternativ till piller för den som hamnat i livskris och fattigdom. Efter en del krångel kunde han tillsammans med Ingemar Ljungqvist, forskningsstrateg, påbörja en studie, ett experiment i Blekinge. Under nio månader fick 100 personer som drabbats av psykisk ohälsa 500 kronor i månaden att fritt förfoga över. Skattefritt. Utan redovisningsskyldighet och utan motprestationer.

Vad hände? Köpte delatagna sprit och cigaretter, som belackare förutspådde. Nej, någon köpte fiskar till sitt akvarium, en köpte Friskis- och Svettiskort, en bjöd sin kontaktperson på Thaibuffé, en ung pappa öppnade ett sparkonto åt sin ettårige son och en köpte en stressless fåtölj på Tradera, hyrde bil och for från Blekinge till Stockholm för att hämta den och passade på att besöka släktingar som han inte sett på länge.

Pengarna och den positiva uppmärksamheten ledde till att ångest och depression reducerades. kraftigt. Såväl vårdbehov i slutenvård som antalet vårddagar minskade med mellan 30 och 40 procent.

Experimentet

Med rapporten *Pengar, vänner och psykiska problem* som utgångspunkt satte Lucia Cajanova och Henrik Dahl upp pjäsen *Experimentet* på teater Tribunalen i Stockholm. En stark och levande föreställning där skådespelarna växlade mellan olika

roller, som fattiga och vilsna, som misstrodda och som representanter för Försäkringskassan.

Piller och placebo

När jag såg pjäsen följdes den av en diskussion med rubriken *Piller och placebo*, med forskarna och en av dem som deltagit i projektet. Deltagaren, Harry, tyckte att pjäsen var bättre än verkligheten. Det var Harry som köpte stresslessfåtöljen. Nu hade han snurrat några varv, mådde bra och funderade på att etablera sig som föreläsare.

Det framstod som helt klart att vi behöver en breddad syn på psykisk ohälsa och vad som är hjälpsamt. Psykofarmaka måste i större omfattning ersättas eller kompletteras med sociala insatser. Människor måste förhindras från att fastna i fattigdom och få ekonomiska möjligheter att leva ett anständigt socialt liv.

Pjäsen går inte längre, sista föreställningen var den 26 april. Men den borde återupptas och specialvisas för politiker och beslutsfattare i kommuner, landsting, riksdag och regering.

500 kronor i nio månader är 4500 kronor. Det är mindre än vad ett vård dygn i slutenvård kostar.

Gun-Lis Angsell